

Abstrakt

Cílem disertační práce je přispět k zintenzivnění debaty o potřebě inovovat historickou edukaci v České republice. Zkoumá diskurz *vyrovnávání se s komunistickou minulostí* a jeho důsledky pro historické vzdělávání. V úvodu je s využitím dostupných lingvistických a statistických nástrojů (Český národní korpus, mediální archiv Mediasearch) a interdisciplinární odborné literatury kriticky rozebrán samotný koncept *vyrovnávání se s minulostí*. Pak následují tři studie. První zkoumá veřejnou debatu o výuce komunistické minulosti po roce 1989 a všímá si artikulované nespokojenosti s kvalitou dějepisu. Věnuje se také analýze konceptualizace historického vzdělávání v národním kurikulu po roce 1989. Výsledkem je definování dvou dominantních diskurzivních typů, které ovlivňovaly veřejnou debatu a praxi na školách. Druhá studie se věnuje paměťovým, diskurzivním a didaktickým kontextům aplikace metody orální historie v rámci přístupů historického a vzpomínkového vzdělávání. Odhaluje jak pozitivní, tak problematické aspekty paměťové praxe využití příběhů perzekuce 50. let ve vzdělávání. Třetí studie diskutuje výsledky empirického výzkumu „Jak učíme soudobé dějiny“, kterého se účastnilo v roce 2018 celkem 117 učitelů. Dokládá, že ačkoliv se oborová didaktika reflexi *vyrovnávání se s minulostí* nevěnuje, učitelé tento diskurz přijímají a naplňují reálným obsahem, i když je jeho konceptualizace zároveň nejednoznačná.

Všechny tři studie ilustrují, že proces demokratické transformace byl úspěšný z hlediska obecného směřování vzdělávacího systému a vytvoření pluralitní diskuze o dějinách. Analýza proměny dějepisného kurikula nicméně doložila, že konceptualizace historické edukace postrádá pevný systém, který by učitelům ulehčil účinný rozvoj historického myšlení. Je zjevné, že učitelé potřebují více propracovaný systém oborově specifických cílů a pojmosloví, které by jim umožnily se s novou historickou situací vypořádat. Proto jsou v práci představeny a aplikovány inspirativní zahraniční koncepty historické gramotnosti, historického myšlení a výuky kontroverzních témat, které byly vyvinuty a testovány zejména v angloamerickém prostředí.